

تبریز، قطب جدید گردشگری اسلامی

شهر اولین‌ها این روزها، مثل دیگر روزهای سال نسبت به سایر شهرهای کشور، همچنان خبرساز است و آن خبر مهمی که این روزها، قلب هر ایرانی را به تپش می‌اندازد، چیزی نیست، جز اینکه «تبریز به عنوان شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی در سال 2018، انتخاب شده است...»

-

شهر اولین‌ها این روزها، مثل دیگر روزهای سال نسبت به سایر شهرهای کشور، همچنان خبرساز است و آن خبر مهمی که این روزها، قلب هر ایرانی را به تپش می‌اندازد، چیزی نیست، جز اینکه «تبریز به عنوان شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی در سال 2018، انتخاب شده است...»

به گزارش **خیبرگزی، فارس** از تبریز، تبریز، شهر اولین‌ها این روزها، مثل دیگر روزهای سال نسبت به سایر شهرهای کشور، همچنان خبرساز است و آن خبر مهمی که این روزها، قلب هر خواننده، شنونده و بیننده‌ای را به تپش می‌اندازد، چیزی نیست، جز اینکه «تبریز به عنوان شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی در سال 2018، انتخاب شده است». نکته حائز اهمیت در این خبر مهم برای دوست‌داران سرزمین ایران اینکه، حال با گذشت زمان اندکی از کاندیداتوری تبریز به عنوان شهر خلاق گردشگری در سال 2016، این بار با کمک و به واسطه تلاش‌ها و کوشش‌های شبانه‌روزی بی‌مدعا و خدمت‌بی‌منت مدیران و مسئولان استانی خویش و به ویژه اخیراً با رایزنی‌ها و تلاش‌های مقامات ارشد شهری و حوزه گردشگری در نهمین اجلاس کارشناسان ارشد و وزیران گردشگری کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اسلامی که در نیامی پایتخت جمهوری نیجر برگزار شد، شهر اولین‌ها به عنوان شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی در سال 2018، انتخاب، و از این رو بر دیگر افتخارات شهروندان شهر تبریز و اولین‌ها این شهر افزوده شد. *** تبریز، از تب و تاب جهانی شدن** حال آنچه در این زمینه اهمیت دارد اینکه، مردم آذربایجان و به ویژه تبریزی‌ها و در این زمینه نیز مدیران و مسئولان دستگاه‌های اجرایی این استان، در طول تاریخ کشورمان نشان دادند، که همیشه و در همه حال در امور مختلف همواره پیشگام و پیشتاز بوده‌اند و در واقع این قابلیت و ظرفیت در بین آنها است، که اگر بخواهند کاری را انجام دهند، با پشتکار، همت، غیرت و سختگیری خاص تا آخر خط می‌روند، که نمود بارز آن همان لقب «شهر اولین‌ها» است. با این وجود، «انتخاب تبریز به عنوان شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی در سال 2018»، بهانه خوبی شد، تا اینکه ضمن طرح دیدگاه‌ها و نظرات مسئولان و کارشناسان در این خصوص، به وجود برخی موانع موجود، به ارائه راهکارهای لازم برای استفاده از تمام ظرفیت‌های شهر تبریز، به عنوان شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی بپردازیم. *** تبریز، با حضور هزاران گردشگر رنگ جهانی می‌گیرد** استاندار آذربایجان شرقی، در این ارتباط با تأکید «زمان باقی مانده تا سال 2018 فرصت مناسبی برای تکمیل نواقص و نوسازی و بازسازی زیرساخت‌های جذب گردشگر و ارتقای کیفیت خدمات رفاهی و اقامتی در شهر تبریز است و برای این که این شهر شایسته پذیرایی از گردشگران جهان اسلام شود همکاری و همت همه دستگاه‌های استان ضروری است»، تصریح کرد: «بیشترین مسئولیت در این خصوص بر عهده شهرداری تبریز است، که باید مقدمات جذب گردشگر و آماده‌سازی و زیباسازی شهر را به بهترین شکل فراهم کند». اسماعیل جبارزاده، در ادامه با اشاره به وجود 266 اثر ملی ثبت شده در این استان می‌گوید: «هر اثر ملی ثبت شده در استان آذربایجان شرقی یک چاه نفت است، از این رو من خوشحالم که قیمت نفت به 30 دلار کاهش یافته است، چرا که باعث می‌شود ما به خود آاییم». وی با بیان اینکه باید همت کنیم تبریز همچون گذشته تبدیل به نگین شهرهای ایران شود، افزود: ما هیچ تفاوتی بین مدیران دولتی، خصوصی و تعاونی قائل نیستیم و معتقدیم همه باید دست به دست هم دهیم تا استان را به جایگاه شایسته و بایسته آن برسانیم و تبریز را در کشور و منطقه خاورمیانه به عنوان شهری جهانی مطرح کنیم. جبارزاده تصریح کرد: در دو سال گذشته با تلاش‌هایی که صورت دادیم به این هدف نزدیک‌تر شدیم که انتخاب تبریز به عنوان پایتخت فرش جهان، زیباترین و سالم‌ترین شهر ایران و شهر نمونه گردشگری کشورهای اسلامی ماحصل تلاش‌های صورت گرفته ما در این مدت بوده است. *** جدال بر سر جهانی شدن** رویش امیری، معاون امور مجلس، حقوقی و استان‌های سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری نیز که در هشتمین اجلاس وزرای گردشگری سازمان همکاری‌های اسلامی در کشور نیجر حضور داشت، با تأکید بر اینکه تالینگ مالزی، پالقا و سیلد بنگلادش، ماردین ترکیه و مدینه عربستان رقبای تبریز برای سال 2018 بودند که تبریز به خاطر قابلیت‌هایی که داشت، انتخاب شد، اضافه می‌کند: «آنچه از میان معیارهای ارائه شده برای تبریز مورد توجه اعضای این اجلاس قرار گرفت، وجود مناطق نمونه گردشگری، زیرساخت‌های مناسب، تعداد موزه‌ها، موزه فرش، طبیعت، تعداد رویدادهای برگزار شده، تعداد اماکن تاریخی، انتخاب تبریز به عنوان شهر جهانی فرش و تعداد گردشگران ورودی (داخلی و خارجی) بود، به طوریکه، گردشگری داخلی و خارجی شهر تبریز در سال گذشته به ترتیب 25 و 35 درصد رشد داشته است و همچنین آمار ورود گردشگران خارجی در سال‌های 1391 و 92 به ترتیب 461 هزار و 670 هزار نفر بوده است. *** لزوم نگاه حسابگرانه به شهر گردشگری جهان** اسلام‌صادق نجفی، شهردار تبریز، نیز در این خصوص با بیان اینکه در این انتخاب، شهرهای متعدد و صاحب نام جهان اسلام حضور داشتند و انتخاب تبریز، با بررسی شاخص‌های فرهنگی، تاریخی، زیباسازی و چشم‌اندازهای توسعه گردشگری صورت گرفته است، معتقد است: «در دو سال گذشته سعی کردیم همگام با وظایف احصا شده شهرداری، نام این شهر را به بهانه‌های مختلف در عرصه‌های بین‌المللی مطرح کنیم و امروز شاهدیم که پس از ریاست تبریز در اطلس شهرهای اسلامی و عضویت در هیئت رئیسه کلان شهرهای مسلمان، تبریز به عنوان الگوی ارزنده گردشگری مورد قبول کارشناسان خبره مطالعات شهری و گردشگری است». *** زندگی با طعم صنعت گردشگری** فرزین حق‌پرست مدیرکل اداره میراث فرهنگی و گردشگری استان آذربایجان شرقی گفت: در سال 2013 اجلاسی در تهران برگزار شد که در این اجلاس به پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران هر سال شهر نمونه گردشگری در میان شهرهای اسلامی انتخاب شود. وی افزود: بر این اساس در سال 2015 شهر قدس، 2016 شهر قونیه، 2017 شهر مدینه و در سال 2018 نیز شهر تبریز به این عنوان انتخاب شد. مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی عنوان کرد: سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور بعد از بررسی‌های مختلف تبریز و یزد را به عنوان شهرهای حائز عنوان شهر نمونه گردشگری در کشور می‌دانست که در نهایت تنها شهر تبریز از ایران معرفی شد. این مسئول تأکید کرد: انتخاب تبریز به علت تاریخ، تمدن و فرهنگ دیرینه این دیار بوده و این شهر از دیرباز مهد ادب، عرفان و هنر است و امروز هم مقبره‌الشعرا و مقبره‌العرفا سابقه تاریخ تمدن این شهر را فریاد می‌زند. حق‌پرست خاطرنشان کرد: امسال هم که تبریز به عنوان شهر جهانی فرش انتخاب شده است مهر تأکید دیگری بر نمونه بودن این شهر نهاده شده است. مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی، اظهار داشت: در سال جاری، این دومین عنوان جهانی است که عاید تبریز شده است و این افتخاری است برای تبریز که با خیزی بلند به سمت جهانی شدن حرکت می‌کند. وی ضمن تبریک انتخاب تبریز به عنوان پایتخت گردشگری اسلامی در سال 2018، تأکید کرد که تحقق شاخص‌های OIC، جز با همدلی و همکاری دستگاه‌های مختلف اجرایی و از جمله شهرداری، ممکن خواهد بود. در سال جاری، این دومین عنوان جهانی است که عاید تبریز شده است و این افتخاری است برای تبریز که با خیزی بلند به سمت جهانی شدن حرکت می‌کند. وی موزه‌های تبریز را یکی از عوامل انتخاب این شهر دانست و گفت: تعدد موزه‌ها در تبریز، یکی از امتیازات این شهر است که نیاز به توسعه این موزه‌ها، به خصوص موزه فرش داریم و من از شهرداری تبریز در این باره، یاری می‌خواهم. مدیرکل میراث فرهنگی استان خاطرنشان کرد: یکی دیگر از امتیازات تبریز، وجود مساجد تاریخی در این شهر است که از آن جمله می‌توان به مسجد کبود، به عنوان فیروزه جهان اسلام اشاره کرد و ما باید با معرفی و حفظ و مرمت آنها، وجهه تبریز را غنا ببخشیم. حق‌پرست با تأکید بر این که تبریز، برای احیای جایگاه خود، نیاز به فعالیت‌های زیرساختی در تمامی زمینه‌ها و از جمله شهرسازی دارد، اظهار داشت: تبریز در حوزه معماری و شهرسازی باید به طرح‌های تلفیقی توجه نشان دهد تا

بتواند تبریز سنتی را در بستری از معماری مدرن به نمایش بگذارد. وی، همچنین از شهرداری تبریز خواست در زمینه نوسازی ناوگان تاکسی‌رانی، اقدامی جدی انجام دهد و تصریح کرد: سازمان میراث‌فرهنگی، می‌تواند در زمینه اخذ مجوز برای تاکسی‌های گردشگری، همکاری کند. مدیرکل میراث فرهنگی استان، بر نقش تبلیغات و خبررسانی در زمینه انتخاب تبریز به عنوان پایتخت گردشگری اسلامی در سال 1398 اشاره کرد و گفت: ما برای شناساندن تبریز و معرفی آن به عنوان شهری که لایق این انتخاب است، نیاز به تبلیغات وسیعی داریم که در سطح ملی و جهانی، تبریز را مطرح کنیم. مدیرکل میراث فرهنگی استان، وجود مدیریت واحد شهری را یکی از ملزومات احیای بافت و جایگاه تاریخی شهر عنوان و خاطرنشان نمود: با وجودی که چنین مدیریتی در شهرهای کشور ما وجود ندارد، اما، شهرداری تبریز به خوبی توانسته با دستگاه‌های مختلف اجرایی استان و از جمله کل میراث فرهنگی تعامل و همکاری نزدیکی داشته باشد که امیدوارم نتیجه این همکاری‌ها، در آماده سازی و ایجاد زیرساخت‌های لازم برای تبریز به عنوان پایتخت گردشگری اسلام در سال 1398 نیز، موثر باشد. *** گردشگری اسلامی، در چرخه آزمون و خطار**حیم شهرتی، فرماندار تبریز، نیز با بیان اینکه انتخاب تبریز ضمن اینکه رویداد و خبر نوید بخشی برای همه تبریزی‌ها بود، مسئولیت شهروندان و بخصوص مسئولان و مدیران شهر را دوجندان کرده است، می‌گوید: «تبریز با دارا بودن جاذبه‌های گردشگری تاریخی، سلامت و طبیعی طبیعتاً ظرفیت بالایی برای جذب گردشگر دارد. ما تا سال 1398 فرصت داریم تا نواقص و کمبودهایی که در زیرساخت‌های گردشگری و جذب گردشگری و رسیدگی به محیط‌های مورد علاقه گردشگران برای بازدید را رسیدگی و اصلاح کنیم. حجت‌الاسلام احمد حمیدی، معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری تبریز، نیز انتخاب‌تبریز به عنوان پایتخت‌گردشگری اسلامی را زمینه‌ساز معرفی شهر اولین‌ها به عنوان جهان‌شهر بیان می‌کند و یادآور می‌شود: تبریز و آذربایجان همواره جزو یکی از کانون‌های گردشگری ایران و جهان بوده و با کسب این عنوان، میزان گردشگران در این شهر افزایش خواهد یافت، و در این ارتباط نیز یکی از بهترین بسترهای احیای هویت و فرهنگ شهرمان، احیای مجموعه تاریخی مقبره‌الشعرا است، که امروز به توجه ویژه‌ای نیازمند است». *** تبریز، قطب جدید گردشگری اسلامی** این وجود، آنچه از بررسی و دیدگاه مسئولان در مورد توسعه گردشگری اسلامی، به نوعی مغفول و مهجور مانده است، چشم‌انداز و آینده‌نگاری گردشگری مذهبی در ایران و در راس آنها در استان آذربایجان شرقی است. در هر حال، رحیم حیدری، عضو هیئت علمی دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تبریز، که اجرای بخش ایرانی پروژه بین‌المللی گردشگری مذهبی از جانب سازمان جهانی گردشگری ملل متحد (UNWTO)، به وی واگذار شده، در این ارتباط با تأکید بر اینکه مطابق آمار این سازمان بیش از یک سوم گردشگران دنیا با انگیزه‌های مذهبی به سفر می‌روند، یعنی سالانه حدود 330 میلیون نفر از مقاصد و اماکن مذهبی دیدن کرده و به عنوان گردشگر مذهبی با زائر محسوب می‌شوند. وی ادامه داد: بنابراین گونه گردشگری مذهبی از نظر آثار اقتصادی - اجتماعی اهمیت خاصی برای برنامه‌ریزان توسعه دارد، بر این باور است: در حال حاضر ایران یکی از بزرگ‌ترین بازارهای گردشگری داخلی و نیز گردشگری مذهبی در دنیا به حساب می‌آید به گونه‌ای که شهر مقدس مشهد با پذیرش سالانه بیش از 25 میلیون زائر و مسافر دومین مقصد گردشگری مذهبی دنیا محسوب می‌شود. حیدری اضافه می‌کند: در کشور ما اتکا به صنعت نفت و تشخیص اعتبار آن موجب کمرنگ شدن و در نهایت نادیده گرفتن گردشگری به عنوان یک بخش مهم اقتصادی شده و مقوله گردشگری با حضوری بسیار کمرنگ، همواره در حاشیه قرار گرفته تا حدی که با وجود جایگاه ممتاز ایران در نقشه گردشگری دنیا، ایران از میان 181 کشور جهان در سهم گردشگری و مسافرت در تولید ناخالص داخلی رتبه 128، از نظر میزان اشتغال‌آفرینی رتبه 138 و از نظر میزان سرمایه‌گذاری رتبه 133 را دارد. *** گردشگری اسلامی حلقه مفقوده، پایتخت تشیع جهان اسلامی**ان استاد دانشگاه تبریز در ادامه معتقد است: افزون بر مقاصد، اماکن و زیارتگاه‌های مذهبی اسلامی و غیراسلامی معروف در نقشه جهانی گردشگری، در ایران 8 هزار و 919 مکان مذهبی شامل 5 هزار و 800 بقعه متبرکه و 3 هزار و 119 مکان مذهبی مقدس نظیر مرقد، بقعه، حسینیه، مسجد، مدارس مذهبی و حوزه علمیه، کلیسا، کنیسه، آتشگاه و نیایشگاه مذهبی در سراسر پهنه جغرافیایی ایران پراکنده است. بنابر این، با این اوصاف تبریز شهر اولین‌ها، یکی از قدیمی‌ترین شهرهای ایران، از دیر باز برای اهل سیاحت و تجارت در اقصی‌نقاط جهان نام‌آشنای است و به بیان دیگر این شهر در گذشته و امروز در بسیاری از عرصه‌ها جزو شهر اولین‌های ایران بوده و هست، رنگین‌کمانی از این اولین‌ها را می‌توان به راه‌اندازی اولین چاپخانه، اولین خیابانی که در ایران دارای برق شد، اولین تئاتر، اولین نشریه، اولین بلديه، اولین پستخانه، اولین خط انتقال پست، کتابخانه عمومی، ایستگاه آتش‌نشانی، انجمن شهر، مرکز پلیس، حمل‌ونقل ریلی عمومی (با اسب) و... اشاره نمود که هر کدام از اینها نمود، بارز اقتدار شهر اولین‌ها را نشان می‌دهد. *** چشم ایران از قلب آذربایجان باز می‌شود**به هر حال، تبریز در طول تاریخ کشورمان همواره شهری پیشتاز در عرصه‌های مختلف چون در حوزه شهری، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی بوده، که معادلاتش با تمام شهرهای جهان و حتی دیگر کلانشهرهای کشورمان فرق داشته است. به خاطر همین پیشتازی تبریزی‌ها و آذربایجانی‌ها، از پشتیبانی انقلاب و نظام اسلامی و به خصوص رهبر و ولی فقیه نظام جمهوری اسلامی ایران است، که حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب این شهر را قلب آذربایجان و آذربایجان را سر ایران نامیده‌اند. براساس نوشته‌های مورخان و جهان‌گردان در سده‌های بعد از اسلام، تبریز نه تنها از شهرهای مهم و معتبر آذربایجان، بلکه از شهرهای مهم کشور نیز بوده است. عبور جاده ابریشم از نزدیکی آن موجب شکوفایی اقتصادی و فرهنگی گردیده و ارتباطات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی موجبات تغییر و تحول فرهنگ، تمدن و آداب و رسوم مردم این سرزمین گردیده و مقدمات ایجاد بسیاری از علوم، مکاتب، موسسات و نهادهای مدنی برای اولین بار در کشور را به ارمغان آورده است. در این زمینه، همچنین مقامات، مسئولان و مدیران بلندپایه کشورهای خارجی و منطقه در سفر به این شهر، شهر تبریز را نمونه بارز شهری‌های مدرن و توسعه‌یافته جهان و منطقه یاد کردند و بر لزوم توسعه و تقویت همکاری‌های دوجانبه در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی در همه عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، تجاری، بازرگانی و ... با متولیان، مدیران و مسئولان ارشد این استان شدند. *** تبریزی‌ها به جهانیان سلام دوباره کردند**نکته در خور تأمل دیگر در این زمینه اینکه، تبریز با قدمت کهن و تمدنی غنی به علت واقع شدن در مسیر جاده ابریشم (ایک یولو)، بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان، مهد سرمایه‌گذاری و تجارت داخلی و بین‌المللی، دروازه تجارت ایران، قطب صنعت خودروسازی و قطعه‌سازی ایران، کسب مقام اول در بخش جذب سرمایه‌گذاری خصوصی، ساخت ساختمان‌های مدرن و زیبا، برج‌سازی، زیباترین و مدرن‌ترین شهر ایران، انتخاب بهترین شهر برای زندگی، امن‌ترین و پاک‌ترین شهر، خواهرخواندگی با چندین شهر خارجی، نخستین پایتخت تشیع در جهان اسلام، شهر بدون گدا، وجود نویسندگان و شعرا مشهور جهانی، آب و هوای خوب، آثار تاریخی و گردشگری فراوان، صنایع دستی و ... زیرساخت‌ها و بسترهای اولیه را برای ورود شهر تبریز به عنوان زیباترین و توسعه‌یافته‌ترین شهر جهان اسلام فراهم کرده باشد. *** تبریز، در قاب خاطره‌ها جا می‌گیرد**نکته حائز اهمیت دیگر در این مقوله اینکه، شهر تبریز همچنین به عنوان نخستین پایتخت جهان تشیع نیز مشهور است. البته نباید فراموش کرد که وجود تعداد زیادی از مساجد زیبا، اماکن و ابنیه تاریخی متعدد به سبک معماری ایرانی- اسلامی بر اهمیت و ویژگی‌های هنری و تاریخی، شهر تبریز افزوده است؛ وجود آثار تاریخی و بناهای قدیمی منحصر به فرد در این شهر، نشان از وجود هنرمندان با ذوق و استادان چیره دست در این حوزه دارد، که با خلق آثاری بی‌نظیر، پای شهر تبریز را به جمع شهرهایی با معماری زیبا و قابل توجه باز کرده و به سبب موقعیت مناسب خود، در گذشته از مراکز تجاری منطقه بوده و هم اکنون نیز یکی از مراکز مهم صنعتی در سطح ایران محسوب می‌شود. چرا که شهر تبریز از دیرباز به عنوان توسعه یافته و زیباترین شهر ایران در بسیاری موارد پیشتاز و اولین بوده، به طوری که بسیاری در ایران و جهان، تبریز را با این نام یعنی شهر اولین‌ها می‌شناسند. به هر حال آنچه در این زمینه مهم به نظر می‌رسد، اینکه شهر تبریز با این همه ظرفیت‌هایی که از آن نام برده شد، آیا مستحق شهر جهانی زیبا و توسعه یافته نیست. به یقین با عزم مدیریت شهری، کمک و همکاری دستگاه‌های مسئول، مدیران و مسئولان شهری، استانی و دولتی و نیز با همت و تلاش خود شهروندان تبریزی تحقق آرمان، «تبریز، شهری جهانی زیبا و توسعه یافته و شهری نمونه برای مقصد گردشگران برای همیشه و در همه حال» دور از دسترس نیست. **گزارش از: موسی کاظم‌زاده**